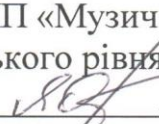

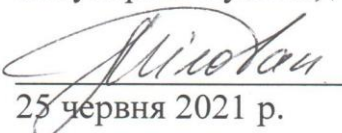
Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка
Кафедра джазу та популярної музики

«ПОГОДЖУЮ»

Гарант ОПП «Музичне мистецтво»
бакалаврського рівня вищої освіти,
доцент Я. Олексів
25 червня 2021 р.

«ПОГОДЖУЮ»

Декан факультету фортепіано, джазу та
популярної музики, доцент

 Т. МІЛОДАН
25 червня 2021 р.

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи, професор
 М.КУШНІР
25 червня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МОДАЛЬНЕ СОЛЬФЕДЖІО»

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Профілізація	Спів джазовий, Спів естрадний
Освітньо-професійна програма	«Музичне мистецтво»
Статус	Обов'язкова компонента циклу дисциплін фахової професійно-практичної підготовки (ОКЗ.12.10)
Загальний обсяг	6 кредитів ЄКТС (180 годин)
Форма підсумкового контролю	Екзамен
Термін викладання	5-6 семестри
Факультет	Фортепіано, джазу та популярної музики
Форма навчання	Денна

Львів – 2021 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Модальне сольфеджіо» для профілізацій «Спів джазовий», «Спів естрадний» з галузі знань 02 Культура і мистецтво зі спеціальності 025 Музичне мистецтво оновлена відповідно до освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою Радою ЛНМА імені М. В. Лисенка від «26» травня 2021 року (Протокол № 1).

Розробник:

БЕРКІЙ Ольга Володимирівна - доцент кафедри джазу та популярної музики,
кандидат мистецтвознавства

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри джазу та популярної музики
від _18_ червня_ 2021 р., протокол № 5.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни «Модальне сольфеджіо» є формування всебічно розвиненого музиканта через розвиток слухової та виконавської імпровізаційної культури інтонування шляхом засвоєння системи джазових ладів.

Модальне мислення та використання розгалуженої системи різноманітних ладів значною мірою зумовлює сьогодні процес джазової імпровізації, слугує важливим засобом реалізації джазового виконавського стилю. Поняття модальності, а також нової модальності активно використовується в характеристиці багатьох ладогармонічних процесів як одне з найбільш характерних явищ в сучасній музиці. За визначенням М. М. Лемішка основною ознакою модальних ладів є «збереження звукоряду без чіткої функціональної співзалежності його елементів з центральним» (гармонія ч.1 с.49).

Джазові виконавці активно послуговуються запозиченими у доби середньовіччя та строгого стилю модальними ладами (дорійський, фрігійський, лідійський), а також їх модифікаціями (дорійсько-фрігійський, лідійський доміантовий, лідійський збільшений тощо), однак застосовують їх в новому специфічному амплуа джазової імпровізаційності.

Завдання курсу:

- надати студентам теоретичні і практичні знання в царині джазового ладового строю;
- розвинути ладовий музичний слух, музичну пам'ять, навички чистого інтонування та модального мислення;
- опанувати типові джазові звороти, ідіоми, патерни модальних ладів різного рівня звуковисотної організації та метроритмічної складності;
- засвоїти принципи взаємозв'язку ладового мелодичного та акордового гармонічного факторів в інтерпретації джазового стандарту.
- оволодіти навичками транскрибування та аналізу джазових соло;
- написання музичних диктантів на матеріалі джазових ладів;
- сольфеджування, слуховий аналіз, інтонаційні вправи, диктантрозвиток модального мислення, колективна імпровізація.

Розвиток ладового мислення в курсі джазового сольфеджіо включає розуміння модальності, засвоєння, інтонування і слуховий аналіз чималої кількості ладів, використовуваних в джазі, де окрім семиступеневих ладів, активно застосовується пентатоніка, блюзовий, бібопові, мішані лади, лади мелодичного мінору: лідійський збільшений, лідійський доміантовий, альтерований, симетричні або лади обмеженої транспозиції: зменшений, цілотноновий тощо. Формування модального мислення передбачає усвідомлення процесу полімодальності: народження мелодичної лінії з акорду, знання взаємодії акорду і споріднених ладів, імпровізацію по гармонічній сітці.

Підґрунтям інтонаційних вправ, сольфеджування, співу секвенцій, читки з листа, транспонування є опрацювання типових джазових зворотів /паттернів/ та розвиток музичної пам'яті на матеріалі джазових стандартів і

таким чином створення власного індивідуального «джазового тезауруса» - слухового запасу якісних художніх взірців. Мелодика тлумачиться як основа сольної імпровізації виконавця.

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКИМИ ПОВИНЕН ОВОЛОДІТИ ЗДОБУВАЧ

2.1 Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК1.** Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово
- ЗК2.** Здатність розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК3.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК4.** Здатність до розв'язання проблем.
- ЗК5.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК7.** Здатність до критики та самокритики.
- ЗК8.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК10.** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК12.** Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК13.** Здатність працювати самостійно, виявляти ініціативу та лідерські якості.
- ЗК14.** Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК15.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

2.2 Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

- СК1.** Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
- СК3.** Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
- СК4.** Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.
- СК6.** Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
- СК7.** Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.
- СК9.** Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.
- СК10.** Здатність оперувати професійною термінологією.
- СК11.** Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.
- СК12.** Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
- СК13.** Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.
- СК16.** Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.

			Загальний обсяг	Аудиторних				Самостійна робота
				Всього	у тому числі:			
					лекційні	індивідуальні	практичні	
I								
	1							
	2							
II								
	3							
	4							
III		6	180	60		60	120	
	5	3	90	30		30	60	
	6	3	90	30		30	60	
IV								
	7							
	8							

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІН

5 семестр

	<u>Змістовий модуль 1. Групи ладів, класифікація ладів. Тетракорди</u>	Кількість аудиторних годин
Теорія	Огляд курсу Поняття модусу, модальності та її різновидів (середньовічна та строгого стилю, нова модальність ХХ століття, джазова модальність)	2
Інтонування	Тетракорди. Три види мажору і мінору, гуцульський лад. Септакорди на ступенях натуральних, гармонічних та мелодичних ладів.	4
Сольфеджування	Типових модальних джазових зворотів, ідіом, патернів різного рівня звуковисотної організації та метроритмічної складності. Спів у транспозиції джазових зворотів, ідіом, патернів, стандартів Виконання напам'ять стандартів.	5
Слуховий аналіз	запис диктантів, транскрипт імпровізаційних соло.	2
Творчі завдання:	Ладова імпровізація на акорд з використанням різних варіантів ладів Імпровізація на гармонічну послідовність	2
	<u>Змістовий модуль 2. Модальність у джазових композиціях.</u>	
Теорія	Поняття модусу, модальності та її різновидів	2

	(середньовічна та строгого стилю, нова модальність XX століття, джазова модальність).	
Інтонування	Пентатоніка, In-sen блюзові лади, Модальні лади, Септакорди модальних ладів Септакорди з додатковими, альтерованими, замінними (sus) тонами	4
Сольфеджування	Типових модальних джазових зворотів, ідіом, патернів різного рівня звуковисотної організації та метроритмічної складності Спів у транспозиції джазових зворотів, ідіом, патернів, стандартів Виконання напам'ять стандартів	5
Слуховий аналіз	запис диктантів, транскрипт імпровізаційних соло	2
Творчі завдання	ладова імпровізація на акорд з використанням різних варіантів ладів Імпровізація на гармонічну послідовність.	2
	Всього годин	30

6 семестр

	<u>Змістовий модуль 3</u> <u>Лади мелодичного мінору</u>	
Теорія	Лади мелодичного мінору взаємодія акорду і споріднених ладів.	2
Інтонування	лади мелодичного мінору Септакорди ладів мелодичного мінору Взаємодія акорду і споріднених ладів.	4
Сольфеджування	Типових модальних джазових зворотів, ідіом, патернів різного рівня звуковисотної організації та метроритмічної складності Спів у транспозиції джазових зворотів, ідіом, патернів, стандартів Виконання напам'ять стандартів	5
Слуховий аналіз	запис диктантів, транскрипт імпровізаційних соло	2
Творчі завдання:	Ладова імпровізація на акорд з використанням різних варіантів ладів Імпровізація на гармонічну послідовність.	2
	<u>Змістовий модуль 4. Симетричні та восьмиступеневі лади</u>	
Теорія	Ладова система в джазі: симетричні, бібопові лади, лади гармонічного мінору	2
Інтонування	Зменшені лади (тон-півтон; півтон-тон),	4

	бібопові лади цілотнова, хроматична гама Септакорди та послідовності у багатоголосі	
Сольфеджування	Типових модальних джазових зворотів, ідіом, патернів різного рівня звуковисотної організації та метроритмічної складності Спів у транспозиції джазових зворотів, ідіом, патернів, стандартів Виконання напам'ять стандартів	5
Слуховий аналіз	запис диктантів, транскрипт імпровізаційних соло	2
Творчі завдання	Ладова імпровізація на акорд з використанням різних варіантів ладів Імпровізація на гармонічну послідовність	2
	Всього годин	30
	Всього за курс	60

Послідовність проходження пропонованих тем змістових модулів регулюється викладачем в залежності від рівня підготовленості навчальної групи та ступеня опанування матеріалу. Форми роботи опрацьовуються на кожному занятті, співвідношення часу – умовне.

5.1. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Спів від звуку ладів у висхідному та низхідному русі.	4
2	Самодиктанти .	4
3	Інтонування від звуку всіх видів тризвуків, септакордів з оберненнями (крім збільшених)	4
4	Імпровізація на заданий септакорд	4
5	Імпровізація на блюзові лади	4
6	Інтонувати паттерни, джазові звороти: пентатоніку, блюзовий, бібопові, мішані лади, лади мелодичного мінору: лідійський збільшений, лідійський доміантовий, альтерований, симетричні або лади обмеженої транспозиції: зменшений, цілотновий тощо.	4
7	Виконання гармонічних послідовностей на інструменті з одночасним співом заданого голосу	4
8	Транскрипт заданого соло.	8
9	Підбирання функційного супроводу до даних мелодій.	4

10	варіантна імпровізаційна робота з мотивом. Колорування.	4
11	імпровізація по гармонічній сітці	4
12	Спів мелодій скетом з переакцентуванням	4
13	Спів стандартів з акомпанементом, спів акордових устоїв даного стандарту	4
14	Підготовка до підсумкового контролю (залік)	4
	Всього годин	60

6 семестр

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Спів від звуку ладів мелодичного мінору у висхідному та низхідному русі.	4
2	Самодиктанти .	4
3	Інтонування від звуку септакордів мелодичного мінору з оберненнями	4
4	Імпровізація на заданий септакорд з додатковими та альтерованими тонами	4
5	Імпровізація на задані лади	4
6	Інтонувати паттерни, джазові звороти: пентатоніку, блюзовий, бібопові, мішані лади, лади мелодичного мінору: лідійський збільшений, лідійський доміантовий, альтерований, симетричні або лади обмеженої транспозиції: зменшений, цілотоновий тощо.	4
7	Виконання гармонічних послідовностей на інструменті з одночасним співом заданого голосу	4
8	Транскрипт заданого соло.	8
9	Підбирання функційного супроводу до даних мелодій.	4
10	варіантна імпровізаційна робота з мотивом. Колорування.	4
11	імпровізація по гармонічній сітці	4
12	Спів мелодій скетом з переакцентуванням	4
13	Спів стандартів з акомпанементом, спів акордових устоїв даного стандарту	4
14	Підготовка до підсумкового контролю (екзамен)	4
	Всього годин	60
	Всього за курс	120

5.2. ЗАЛІКОВІ ТА ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ВИМОГИ

Теорія

1. Поняття модусу, модальності та її різновидів (середньовічна та строгого стилю, нова модальність ХХ століття, джазова модальність).
2. Групи ладів, класифікація ладів. Тетракорди
3. Септакорди на ступенях натуральних, гармонічних та мелодичних ладів.
4. Септакорди модальних та ладів мелодичного мінору
5. Взаємодія акорду і споріднених ладів.

Інтонування

тетракордів та ладів від звуку:

- Тетракорди та Пентатоніки, In-sen,
- Блюзові лади, цілотонова гама
- 3 види мажору і мінору, гуцульський
- Модальні лади, лади мелодичного мінору
- зменшені, бібопові лади
- Хроматична гама

акордів та послідовностей

- Септакорди на ступенях натуральних, гармонічних та мелодичних ладів.
- Септакорди модальних та ладів мелодичного мінору
- Септакорди з додатковими, альтерованими, замінними (sus) тонами,
- Септакорди та послідовності у багатоголосі

Сольфеджування:

- типових модальних джазових зворотів, ідіом, патернів різного рівня звуковисотної організації та метроритмічної складності тощо
- Виконання напам'ять стандартів («So What», «Milestones» тощо)
- Спів у транспозиції джазових зворотів, ідіом, патернів, стандартів

Слуховий аналіз

- Всіх видів ладів та акордів
- запис диктанту
- Транскрипт імпровізаційних соло

Творчі завдання:

- Ладова імпровізація на акорд з використанням різних варіантів ладів
- Імпровізація на гармонічну послідовність.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку (диференційованого) та екзамену
90 –100	A	відмінно

82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання здобувача з поточного та семестрового контролю

Оцінка роботи бакалавра складається із сумарного результату оцінювання різних форм роботи (інтонування, сольфеджування, ритм, слух), а також відвідування лекцій, активності на занятті і творчого виконання самостійної роботи.

Вид навчальної роботи	Оціночні бали (за об'єм роботи)	Всього (максимум)
За семестр		100
<i>поточний контроль</i>		70
Відвідування лекцій за семестр	0-5	5
Теорія	0-5	5
Інтонування	0-20	20
Сольфеджування	0-20	20
Творчі завдання	0-10	10
Слух	0-10	10
<i>підсумковий контроль</i>		30
Відповіді на запитання:		
Інтонування	0-10	30
Слуховий аналіз	0-10	
Творчі завдання	0-10	

Відмінно, А (90-100 балів)

Бездоганне та вчасне виконання усіх завдань відповідної складності, володіння необхідним термінологічним багажем, вміння застосувати теоретичні знання і термінологічний багаж у практиці, відвідування не менше ніж 90 % від кількості занять.

<p>Дуже добре, В (82-89 балів) Вчасне виконання усіх завдань відповідної складності, володіння необхідним термінологічним багажем, відвідування не менше ніж 85 % від кількості занять. Студент іноді може допуститися несуттєвих помилок.</p>
<p>Добре, С (74-81 балів) Вчасне виконання усіх завдань відповідної складності, при яких допущено дві-три суттєві помилки, відвідування не менше ніж 80 % від кількості занять.</p>
<p>Задовільно, D (64-73 балів) Виконання усіх завдань відповідної складності, при яких допущено до п'яти суттєвих помилок. Студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі, плутає термінологію, не вміє її застосувати, відвідування не менше ніж 75 % від кількості занять.</p>
<p>Достатньо, E (60-63 балів) Виконання завдань відповідної складності, при яких допущено шість-вісім суттєвих помилок (26-30 балів). Студент слабо орієнтується в теоретичному матеріалі, його знання достатньо фрагментарні, являють собою набір окремих фактів, не пов'язані в цілісну систему, відвідування не менше ніж 70 % від кількості занять.</p>
<p>Незадовільно FX (35-59) Невиконання завдань або їх виконання на низькому технічному, рівні, що не відповідає вимогам. Студент не здатний логічно вибудувати причинно-наслідковий ряд розвитку ідеї; не володіє спеціальною термінологією; не може застосувати своїх знань на практиці. Оглядовий рівень опанування матеріалу, відвідування менше ніж 50 % від кількості занять.</p>
<p>Незадовільно F (0-34) Невиконання всіх контрольних робіт або їх виконання на дуже низькому технічному, рівні, що навіть приблизно не відповідає вимогам. Студент не орієнтується ані в теоретичному матеріалі, ані в необхідній термінології, відвідування менше ніж 30 % від кількості занять.</p>

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.
2. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
3. Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.
4. Бінарні, інтегровані (універсальні) методи.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

1. Попередній контроль спрямований на виявлення знань, умінь і навичок студентів з творів, які будуть вивчатися.

2. Поточний контроль здійснюється під час практичних занять з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення проблем опанування тими чи іншими навичками.
3. Тематичний контроль здійснюється періодично, після вивчення нової теми чи нового розділу і має на меті систематизацію знань та умінь студентів.
4. Підсумковий контроль проводиться в кінці семестру.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Калашник П., Булгаков Л. Музичні диктанти; мелодії для гармонізації. К., 1982.
2. Молотков В. Джазова імпровізація на шестиструнній гітарі. Київ: Музична Україна, 1989. 150 с.
3. Серебряний М. Диктанти на основі естрадної і джазової музики. Київ, 1989.
4. Серебряний М. Сольфеджіо на ритмоінтонаційній основі сучасної естрадної музики. К. : Музична Україна, 1991.
5. Симоненко В. Лексикон джазу. К.: Музична Україна, 1981.
6. Симоненко В. Мелодії джазу. Антологія. Київ, 1984.
7. Aebersold J. 500 miles high. Volume 95. New Albany, 2000.
8. Aebersold J. All time standards. Volume 25. New Albany, 1981.
9. Aebersold J. Autumn leaves. Volume 44. New Albany, 1989.
10. Aebersold J. Ballads. Volume 32. New Albany, 1984.
11. Aebersold J. Bill Evans. Volume 45. New Albany, 1990.
12. Aebersold J. Blues in all keys. Volume 42. New Albany, 1988.
13. Aebersold J. Charlie Parker. All bird. Volume 6. New Albany, 1976.
14. Aebersold J. Charlie Parker. Bird goes Latin. Volume 69. New Albany, 1995.
15. Aebersold J. Countdown to Giant Steps. Volume 75. New Albany, 1996.
16. Aebersold J. Dave Brubeck. In your own sweet way. Volume 105. New Albany, 2003.
17. Aebersold J. David Liebman. Contemporary standards & originals. Volume 81. New Albany, 1998.
18. Aebersold J. Dominant seventh workout. Volume 84. New Albany, 1999.
19. Aebersold J. Duke Ellington. In a mellow tone. Volume 48. New Albany, 1990.
20. Aebersold J. Favorite standards. Volume 22. New Albany, 1980.
21. Aebersold J. Freddie Hubbard. Volume 60. New Albany, 1993.
22. Aebersold J. Herbie Hancock. Volume 11. New Albany, 1978.
23. Aebersold J. How to play and improvise. Volume 1. New Albany, 1992.
24. Aebersold J. I got rhythm changes in all keys. Volume 47. New Albany, 1991.
25. Aebersold J. Joe Henderson. Volume 108. New Albany, 2004.
26. Aebersold J. John Coltrane. Volume 27. New Albany, 1983.
27. Aebersold J. Major & minor. Volume 24. New Albany, 1981.
28. Aebersold J. Miles Davis. Volume 7. New Albany, 1976.
29. Aebersold J. Minor blues in all keys. Volume 57. New Albany, 1993.

30. Aebersold J. Sonny Rollins. Volume 8. New Albany, 1976.
31. Aebersold J. Standards for singers. It had to be you. Volume 107. New Albany, 2003.
32. Aebersold J. The II/V7/I progression. Volume 3. New Albany, 1974.
33. Aebersold J. Thelonious Monk. Volume 56. New Albany, 1993.
34. Aebersold J. Turnarounds cycles, & II/V7's. Volume 16. New Albany, 1979.
35. Evans B. Fakebook. NY., 1996.
36. Jaffe A. Jazz harmony. Tubingen, 1996.
37. Leonard H. Real jazz book. Pennsylvania, 1998.
38. Sher C. The world's greatest fake book. San Francisco, 1983.
39. Stoloff B. Scat! Vocal improvisation techniques. Brooklyn, NY, 1996.
40. Stoloff Bob Blues Scftitudes
41. The little classical fake book. Milwaukee, 1992.
42. The new real book. Volume I. Petaluma, 1988.
43. The new real book. Volume I. Petaluma, 1988.
44. The new real book. Volume II. Petaluma, 1991.
45. The new real book. Volume II. Petaluma, 1991.
46. The new real book. Volume III. Petaluma, 1995.
47. The real book of blues. London, 1999.
48. The ultimate fake book. Milwaukee, 1996.